

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Hofmański

na posiedzeniu

w sprawie **A. B.**

w przedmiocie zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 listopada 2012 r., o nieuwzględnieniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 9 marca 2011 r.,

p o s t a n o w i ł :

- 1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że wniosek skazanego A. B. pozostawić bez rozpoznania,**
- 2. przekazać sprawę Prezesowi Sądu Okręgowego w B. celem podjęcia dalszych kroków w związku z wniesionym wnioskiem skazanego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w B. odmówił wnioskowi skazanego A. B. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie wraz z uzasadnieniem wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 marca 2011 r.

Na postanowienie to zażalił się skazany podnosząc m.in., że:

- nie złożył w terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, gdyż nie został poinformowany przez obrońcę, że takie uzasadnienie będzie niezbędne do wniesienia kasacji,
- obrońca był nieobecny w czasie ogłoszenia wyroku sądu odwoławczego,
- nie jest obeznany z przepisami prawa, a obrońca nie wywiązał się należycie z jego obowiązków.

Zażalenie przyjęte zostało do rozpoznania i przekazane Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Podejmując zaskarżone rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy skupił się na kwestii przyczyn niezłożenia przez skazanego w terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem i choć poczynił w tej materii wiele trafnych ustaleń, pominął jednak najistotniejszą w niniejszej sprawie okoliczność, a mianowicie problem nienależytego wywiązania się przez Sąd odwoławczy z obowiązku pouczenia przy ogłaszaniu wyroku o prawie, sposobie i terminie wniesienia kasacji (art. 100 § 6 k.p.k.).

Jak wynika z protokołu rozprawy odwoławczej z dnia 9 marca 2011 r., po ogłoszeniu wyroku przewodniczący składu sądu odwoławczego pouczył strony, że *„wyrok jest prawomocny, że uzasadnienie na piśmie zostanie sporządzone na wniosek zgodnie z treścią art. 457 § 2 k.p.k., a następnie sędzia podał ustnie najważniejsze powody wyroku.”* Taka treść pouczenia budzi zastrzeżenia dwojakiego rodzaju. Po pierwsze, pouczenie tej treści nie spełniało podstawowego wymogu wynikającego z art. 100 § 6 k.p.k., mianowicie nie wynikało z niego, że skazanemu przysługiwał nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. kasacja. W pouczeniu pominięto to milczeniem, co w połączeniu ze stwierdzeniem, że *„wyrok jest prawomocny”* mogło być przez skazanego odebrane (i zapewne tak właśnie się stało) jako jednoznaczny komunikat, że od wyroku nie przysługują środki prawne. Warto pamiętać o tym, że w języku potocznym termin „prawomocność” kojarzony jest z definitywnym zakończeniem procesu. Wiedza o tym, że od wyroków prawomocnych przysługują niekiedy środki zaskarżenia nie jest wiedzą powszechną. W ocenie Sądu Najwyższego pouczenie o treści przytoczonej wyżej było w sposób rażący niekompletne, pomijało bowiem najważniejszą informację, której wymaga przepis art. 100 § 6 k.p.k. – nie zawarto w nim informacji o tym, że skazanemu przysługuje prawo wniesienia środka zaskarżenia. Co więcej, w połączeniu ze stwierdzeniem o prawomocności wyroku, pouczenie to wprowadzało w błędne przekonanie, że środek zaskarżenia nie przysługuje.

Po drugie, wprawdzie w pouczeniu była mowa o tym, że na wniosek sporządzone zostanie uzasadnienie wyroku, jednak nie można uznać, że spełniało to warunki stawiane przez normę art. 100 § 6 k.p.k. Przede wszystkim z treści

pouczenia nie wynikało, że wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem jest czynnością otwierającą drogę do wniesienia kasacji. Dla osoby bez prawniczego wykształcenia procesowe znaczenie tego wniosku nie jest jasne, nie można też było oczekiwać, że skazany się tego domyśli. Co więcej, w zestawieniu ze stwierdzeniem, że wyrok jest prawomocny, możliwość domagania się uzasadnienia wyroku zdaje się mieć cel czysto informacyjny, tzn. skazany mógł uznać, że doręczenie wyroku z uzasadnieniem ma na celu jedynie szczegółowe przedstawienie mu powodów rozstrzygnięcia, a nie otwarcie terminu do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Taki odbiór przez skazanego treści pouczenia jest tym bardziej prawdopodobny, że przy ogłoszeniu wyroku nie był obecny obrońca, od którego ewentualnie skazany mógł oczekiwać pomocy w ustaleniu sensu pouczenia.

Zaznaczyć trzeba w tym miejscu, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślano wagę poprawnego realizowania obowiązku pouczenia z art. 100 § 6 k.p.k. I tak, w postanowieniu z dnia 19 września 2012 r., V KZ 50/12, stwierdzono, że „w sprawach, w których kasacja przysługuje, sąd odwoławczy powinien co najmniej, prócz 1) stwierdzenia, że wyrok jest prawomocny, 2) poinformować strony, że mają prawo wywieść kasację do Sądu Najwyższego, 3) w tym celu powinny w terminie 7 dni od ogłoszenia wyroku wnieść do sądu odwoławczego wniosek o doręczenie jego odpisu wraz z uzasadnieniem.”

W tej sytuacji bez znaczenia są w sprawie okoliczności podniesione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, tj. że nie można przyjąć, by w niniejszej sprawie obrońca zaniechał złożenia wniosku o uzasadnienie wbrew woli skazanego, czy że samodzielne złożenie tego wniosku nie przekraczało umiejętności skazanego. Bez znaczenia jest też okoliczność, że skazany wniósł o przywrócenie terminu dopiero pod wpływem stanowiska RPO, jak i to, że uczynił to kilkanaście miesięcy po uprawomocnieniu się wyroku. W ocenie Sądu Najwyższego może to co najwyżej potwierdzać tezę, że skazany nie był wcześniej świadomy przysługującego mu prawa wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest zatem naruszenie przez sąd odwoławczy obowiązku informacyjnego z art. 100 § 6 k.p.k., co z kolei nie może pociągać dla skazanego żadnych negatywnych konsekwencji procesowych (art. 16 k.p.k.). Z tej racji, w ocenie Sądu Najwyższego uznać należy, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem w

ogóle nie rozpoczął – w stosunku do skazanego – swojego biegu. Prowadzi to do wniosku, że złożony przez skazanego wniosek z dnia 13 sierpnia 2012 r. został *de iure* złożony skutecznie, co czyni bezprzedmiotowymi rozważania dotyczące przywrócenia terminu na podstawie art. 126 k.p.k. W zaistniałym stanie rzeczy właściwym staje się więc, po pierwsze, zmiana zaskarżonego postanowienia i pozostawienie bez rozpoznania wniosku z 12 września 2012 r. o przywrócenie terminu, a po wtóre, nadanie biegu wnioskowi z 13 sierpnia 2012 r. o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku I instancji i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie.